

5. *Caldwell B.J.* Beyond Positivism: Economic Methodology in the twentieth century. — London, 1982. — 304 p.

6. *McCloskey D.N.* The Rhetoric of Economic Science.: Essays on Methodology. Boston, 1983. — 549 p.

7. *Krugman, P.* The Conscience of Liberal. — New York, 2007. — 352 p.

Статтю подано до редакції 28.02.14

УДК 330.1: 339.9 — 047.52

Т. А. Дейнека, доцент кафедри
міжнародної економіки,
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»,
Полтава, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ У КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

АНОТАЦІЯ. Наведено аргументацію щодо необхідності виокремлення міжнародної політичної економії як сфери фундаментальних знань про відносини соціальних суб'єктів у глобалізованій економіці та соціумі. Доведено можливість застосування теоретико-методологічних підходів міжнародної політичної економії до аналізу соціально-економічних суперечностей.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: глобалізація, суперечності, постіндустріальна економіка, сучасна політична економія, міжнародна політична економія.

АННОТАЦИЯ. Приведена аргументация об необходимости выделения международной политической экономии как сферы фундаментальных знаний об отношениях социальных субъектов в глобализированной экономике и социуме. Доказана возможность применения теоретико-методологических подходов международной политической экономии к анализу социально-экономических противоречий.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: глобализация, противоречия, постиндустриальная экономика, современная политическая экономия, международная политическая экономия.

ANNOTATION. The argumentation of necessity of allocation of the international political economy as a sphere of fundamental knowledge about relation of social subjects in the globalized economy and society is presented. The possibility of using theoretical-methodological approaches of international political economy to the analysis of socio-economic contradictions is proved.

KEYWORDS: globalization, contradictions, post-industrial economy, contemporary political economy, international political economy.

Постановка проблеми. Дослідження суперечностей, які супроводжують розвиток сучасних економічних систем, пов'язано з необхідністю низки уточнень щодо наукового поля (політекономії), в якому розглядається об'єкт (суперечність). Питання стоїть передусім того, якою по суті є сучасна політична економія — що відрізняє її від класичної політекономії, економічної теорії у розумінні «економікс», і зрештою, від «нової політекономії». Інший аспект цього ж питання — яке місце в сучасній політекономії відводиться обґрунтуванню глобальної парадигми суспільного розвитку та суперечностей пов'язаних з ним.

Аналіз останніх публікацій і досліджень, нерозв'язана частина проблеми. Визначення широти проблематики, на яку поширюється дослідження сучасної політичної економії, з'ясування її предмету, меж застосування та особливостей методології — відносяться до питань, що викликають найбільший науковий інтерес вчених. Акцентуючи на внескові вітчизняної економічної науки у розвиток сучасної політичної економії необхідно назвати, передусім, роботи В. Геєця, А. Гальчинського, А. Гриценка, В. Базилевича, Ю. Зайцева, В. Ільїна, В. Савчука, В. Тарасевича, А. Чухна та ін.

Становлення сучасної політичної економії у наш час тільки започатковується, тому всі питання, починаючи від контурного визначення її меж до конкретизації інструментарію досліджень у цьому полі наукових знань, є актуальними і до кінця ще не пізнаними сучасною наукою.

Постановка завдання. Метою нашої публікації є прагнення долучитись до процесів розкриття визначальних для сучасної фундаментальної економічної науки проблем. Завданнями дослідження є:

- теоретико-методологічний аналіз соціально-економічних суперечностей у контексті нового змісту глобалізації та постіндустріальної специфіки сучасних відносин в економіці та суспільстві;

- визначення теоретико-методологічних підходів до аналізу суперечностей у межах наукового поля, яке утворює сучасна політична економія та, безпосередньо, її складова — міжнародна політична економія.

Виклад основного матеріалу. Сучасна політекономія, яка формується у наш час, і поява якої зумовлена особливостями реалій нинішнього етапу в житті соціуму, безперечно, не є абсолютно новою наукою, так би мовити «вичищеною» від попередніх наукових практик. Здобутки класичної політекономії (починаючи від

А. де Монкретьєна, В. Петті, А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. С. Мілля та інших), а також надбання марксизму і по цей час залишаються принципово важливими, оскільки саме вони визначили сутність політекономії як науки, описали її предмет і метод.

В. Тарасевич зазначає, що народившись наукою й обравши собі ім'я власне, політична економія стала філософією економічної науки; вона, продовжує науковець, здійснюючи активний полілог з іншими науками і позанауковими знаннями передбачає коеволюцію (співіснування та взаємодію) та взаємозбагачення [1, с. 23]. Отже, сучасна політекономія є результатом постійного розвитку наукової думки, але, зберігаючи своє основне призначення — вивчати соціально-економічні відносини (передусім ті, що виникають у суспільстві з приводу виробництва, привласнення та соціально значимого споживання), вона також переймає, як важливу ознаку приналежності до фундаментальної політекономічної науки, дослідження розвитку економічних систем у різних історичних періодах та епохах. Специфіку сучасної політекономії визначає насамперед те, що в її межах розглядається змінений (або, точніше, такий, що перебуває в процесі змін) тип соціально-економічної системи, а отже, новий характер соціально-економічних відносин.

Відмінності нинішньої епохи розвитку соціуму, необхідність осмислення яких викликало потребу в новій фундаментальній економічній науці (в сучасній політекономії), пов'язані переважно з такими явищами як глобалізація та постіндустріалізм. Вони виявляють притаманну їм сутність, реалізуючись як взаємопов'язані та взаємообумовлені процеси, що закономірно ведуть до кардинально нових — позаекономічних відносин в суспільстві.

А. Гальчинський, з'ясовуючи логіку оновлення методології аналізу економічної глобалізації, підкреслив, що поняття «глобалізація» кореспондує з новим етапом цивілізаційного розвитку, а саме з особливостями постіндустріалізму [2, с. 5]. Визначивши по суті основний напрям, за яким має розвиватись сучасна політекономія, він також указав місце в системі нових фундаментальних знань про економіку і суспільство, яке посідають дослідження суперечностей.

Якщо виходити з загальноісторичної логіки глобальних трансформацій, то в цій площині аналізу, важливими, з погляду науковця, є акценти на формуванні в структурі економічних відносин системно суперечливих — ринкових і трансеринкових — функціональних утворень. Трансеринкові (інакше метоекономічні, за А. Гальчинським) формування є структурними утвореннями, що залишаючись в межах економічної системи, водночас заперечують її фундаментальні принципи. Науковець веде мову про ме-

та економіку як одну із складових глобальної синергетичної економіки; як економіки, яка перестає бути не лише ринком, а й економікою загалом [2, с. 6].

Грунтовна концепція сучасної політичної економії розроблена Ю. Зайцевим і В. Савчуком [3]. У ній зокрема представлена парадигма методології політико-економічних досліджень за умов становлення постіндустріального типу економічного розвитку, визначена еволюція предмету політичної економії в процесі розвитку економічних систем, а також досліджені внутрішні суперечності економічного розвитку за умов індустріального суспільства і показані теоретичні підходи до їх розв'язання.

Отже, провідна наукова думка, саме завдяки якій формується нині сучасна політична економія, наголошує на особливому характері процесу розвитку сучасного суспільства (який знаменується утворенням нового суспільного ладу), а також на суперечностях, розв'язання яких опосередковує низку трансформацій в системі відносин: економічних — позаекономічних, індустріальних — постіндустріальних, капіталістичних — посткапіталістичних.

В умовах, що змінюються (все більше набувають ознак постіндустріальних, посткапіталістичних і постекономічних), сучасна політична економія покликана пояснити сутність нових відносин у суспільстві, передусім, з приводу власності, праці та капіталу. Саме названі аспекти політекономічного аналізу завжди відносились до центральних, проте межі традиційного фундаментального знання, яке давало розуміння відносинам епохи капіталістичного способу виробництва, стали за для цього вузькими. Принципові підходи до розуміння відносин власності, праці та капіталу в їх сучасному прояві такі:

- настання нового (постіндустріального) способу життя суспільства визначає не приватна власність на засоби виробництва, а особиста, індивідуалізована власність людини на благо (ресурс, капітал, у решті багатство), яким є знання;

- людина вже не існує в системі економічних відносин суто як робоча сила, як позбавлена індивідуальності одиниця, праця якої є переважно репродуктивною; натомість вона виступає носієм продуктивних властивостей (знань і вмінь), а її праця є творчою;

- детермінантою сучасного економічного розвитку стають знання, носієм яких є людина, а не фізичний капітал (втілені матеріальні, природні та інші обмежені ресурси); перетворені на людський (зокрема інтелектуальний) капітал, вони виступають як постійно зростаючий у суспільстві ресурс, що не є обмеженим, як решта інших.

Необхідно зазначити, що пояснення сутності відносин з приводу власності, праці та капіталу за умов становлення постіндустріального суспільства, неодмінно передбачає аналіз у площині з'ясування змісту та специфіки соціально-економічних суперечностей. Передусім потрібно відзначити суперечності, що зумовлені зміною основної функції, яку на етапі капіталістичних відносин виконував інститут власності. Приватна власність поступово втрачає здатність виконувати своє основне призначення — призначення стрижня, який визначає особливості формацій. Інститут власності зазнав настільки суттєвих перетворень, що вже зараз стає очевидним факт неспроможності повною мірою виконувати покладену на нього функцію. Науковці визначають це як самозаперечення функції власності, на основі якої склалися соціально-класові та розподільно-ринкові відносини, владні й управлінські структури капіталістичного суспільства [4, с. 8].

На думку М. Кастельса, яку також констатує Ф. Уебстер, інформаційна епоха в глобальному масштабі породила зміни у відносинах власності, розподілі ресурсів та перспективах на майбутнє. Більше того, лінія розподілу між працею та капіталом, яка слугувала основою політичних відносин (та багато чого іншого) до самих останніх років XX ст., розмивається [5, с. 146].

Зважаючи на це, в аспекті досліджень суперечностей сучасного розвитку економіки та суспільства, перед сучасною політичною економією постає завдання формування кардинально нового погляду на зміст основної економічної суперечності нинішньої епохи (між працею та капіталом). Змістовного розширення потребує також парадигма теоретичного дослідження праці в контексті суперечностей, які пов'язані з процесами становлення постіндустріального суспільства та поступової (але впевненої) зміни капіталістичних відносин. Такий аналіз повинен предметно охоплювати як процеси, що відбуваються безпосередньо у сфері праці, так і процеси, що похідним чином зумовлюють суперечності фактично в усіх інших сферах економічних відносин, визначаючи їх новий зміст і тенденції розвитку.

До центральних проблем наукового аналізу, що підлягають розв'язанню в межах сучасної політекономії (поряд з дослідженнями суперечностей у сфері власності та сфері праці) відносяться також дослідження суперечностей нагромадження капіталу. В межах сучасної політичної економії має бути сформований новітній науковий підхід до цієї проблематики, за якого акцентується на глобалізації як на явищі, що істотним чином визначає сутність сучасних економічних і соціальних перетворень. Надзвичайно

важливим також є відображення в межах сучасної політичної економії історичної обмеженості капіталізму.

А. Гальчинський зазначає, що доведення історичної обмеженості капіталізму проявляє себе не тільки в трансформації відносин приватної власності, а й у зростаючих суперечностях нагромадження капіталу. Інтернаціоналізація процесів нагромадження капіталу для капіталізму не «благодійна акція» і не інструмент саморозвитку, це — інструмент його самовиживання. Оцінюючи світосистемну специфіку капіталізму, науковець робить такий висновок: «капіталізм може бути лише глобальним, функціонування його в межах лише однієї, окремо взятої держави — утопія» [4, с. 9].

Глобалізація є невід’ємною атрибутивною ознакою сучасного періоду розвитку суспільства. Разом з цим, дискусійною є проблема стосовно того, якою буде у майбутньому (і чи буде взагалі) опосередкованість глобалізацією посткапіталістичних, постіндустріальних відносин. З’ясовуючи це, необхідно зазначити, як ця проблема позиціонується у сучасній науці. Зокрема В. Іноземцев, досліджуючи сучасну глобалізацію та її сприйняття у світі, історично пов’язує поняття «глобалізація» та «постіндустріальне суспільство» [6]. Подібною за принципами наукових поглядів є також думка І. Валлерстайна, який так визначив сучасний період: «Ми живемо в епоху переходу від існуючої глобальної системи суспільного устрою — капіталістичної світової економіки — до іншої або інших глобальних систем....» [7, с. 35].

Зважаючи на чіткість прояву емпірики процесів становлення постіндустріальної економіки (суспільства) та глобалізації умов економічного (суспільного) життя, потрібні спеціальні дослідження на рівні фундаментальної економічної науки. Саме така проблематика є визначальною для сучасної політичної економії, складовою якої є міжнародна політична економія. Розвиваючи названий методологічний підхід, В. Савчук Ю. Зайцев вважають слушною думку В. Іноземцева стосовно того, що про справжню глобалізацію можна буде говорити лише тоді, коли буде подолане економічне розмежування світу і переважна частина людства вийде за рамки економічної системи мотивації, тобто за умов активного формування постеконічного суспільства, а не його передумов [3, с. 316].

Отже, нинішній етап глобалізації не стільки продовжує сформовану в капіталістично організованому світі традицію, скільки завершує її. Враховуючи це, можна аргументовано стверджувати, що відкрита система, якою є суспільство, та його підсистема — світова економіка, перебувають у положенні нерівноваги, яке у наш час (на етапі переходу до постіндустріальної та посткапіталіс-

тичної економіки), явно тяжіє до стану суперечності. У зв'язку з цим постає проблема дослідження всіх соціально-економічних процесів і явищ у контексті міжнародних економічних відносин і глобальних проблем розвитку соціуму. Потреба розуміння нової цивілізаційної парадигми, що формується в світі, та з'ясування сутності протиріч, що супроводжують сучасний розвиток людства, закономірно зумовлює появу міжнародної політичної економії, яка існує в межах сучасної політекономії і є невід'ємною від неї.

За результатами наведеної нами аргументації, впливає таке: у межах сучасної політичної економії існує необхідність виокремлення міжнародної політичної економії як сфери фундаментальних знань, про відносини соціальних суб'єктів в економіці та соціумі, що глобалізуються й переходять до нового постіндустріального устрою, долаючи разом із набуттям глобалізацією якісно нового змісту, ознак капіталізму, й, розвиваючись через подолання суперечностей системної трансформації.

У сучасних наукових публікаціях положення про необхідність виокремлення міжнародної політекономії нині обговорюється досить активно. Науковці зокрема зазначають, що міжнародна політична економія виконує функції теоретичного фундаменту, інтегральної загальнотеоретичної основи, на якій зводяться нові концептуальні конструкції [11, с. 5].

Разом з цим, ця наука перебуває в періоді становлення. Серед учених не існує навіть узгодженої думки щодо єдиної назви науки, яка формує систему сучасних політико-економічних знань, враховуючи при цьому особливості проявів глобалізму нинішньої (перехідної) епохи та епохи майбутньої (постіндустріальної, посткапіталістичної, постекономічної). Вірогідно, саме з цієї причини відомий науковець У. Бек у межах тільки однієї своєї книги (У. Бек «Власть и ее оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно-политическая экономия») використовує п'ять різних термінів щодо позначення її назви, а саме: «всесвітньо-політична економія» [8, с. 10], «інтернаціональна політична економія» [8, с. 12], «міжнародна політична економія» [8, с. 81], «нова міжнародна політична економія» [8, с. 232], «нова світова політична економія» [8, с. 170].

Ми висловимо власну думку тільки стосовно варіації термінів, які все активніше проникають у категоріально-термінологічний обіг (не обговорюючи низку проблем дійсно науково значимих і важливих для сучасної світової соціально-економічної та політичної практики, які підіймає у згаданій праці У. Бек). Наше зауваження полягає у тому, що при віднесенні досліджень до певних сфер наукових знань, досить часто виникає небезпека науко-

вої похибки. Найбільшим чином це стосується розмежування економічних і політичних сфер наукового знання.

Термінологічна невизначеність небезпечна тим, що, за нею можуть слідувати похибки категоріальні, а далі методологічні та концептуальні. Для того, щоб запобігти цьому доречно застосування концепції Дж. Холтона [9], відомої як «тематичний аналіз науки». Це дозволяє паралельно дослідити незалежні та доповнюючі один одного спрямування в науці, виокремити в історичному просторі та часі теми досліджень (кількість яких, по суті, є дуже обмеженою), а також пояснити причини боротьби та співіснування тем.

Застосування названої концепції дає змогу отримати аргументи на користь необхідності розвитку такої науки як міжнародна політична економія, відокремити проблематику політекономії від проблематики політології, а також обґрунтувати теоретико-методологічні підходи до аналізу суперечностей у межах згаданого наукового поля (рис. 1).

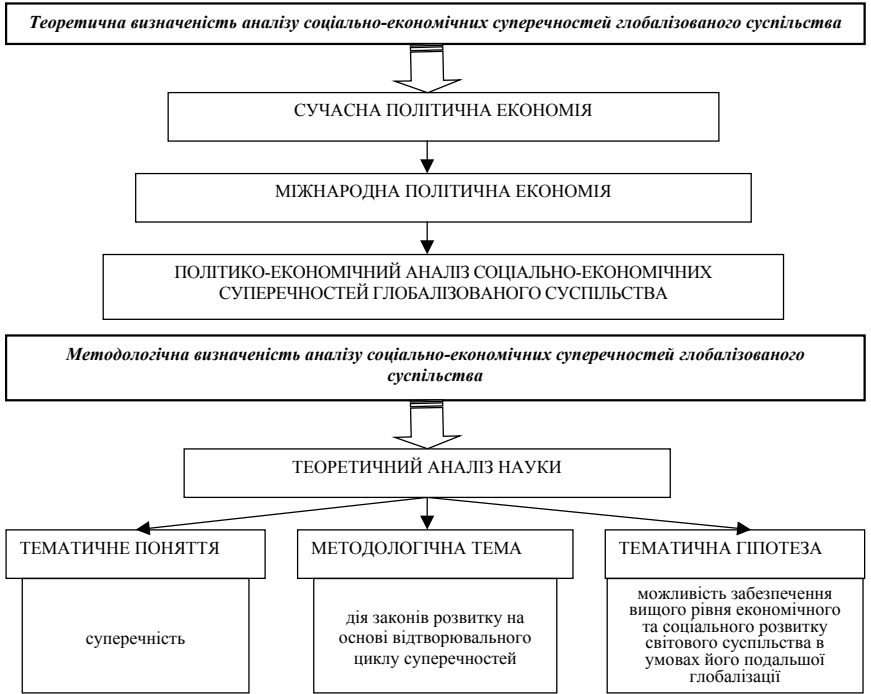

Рис. 1.3. Межі теоретичної та методологічної визначеності аналізу соціально-економічних суперечностей глобалізованого суспільства

Використання концепції тематичного аналізу науки дозволяє забезпечити умови аргументації теоретико-методологічних підходів до аналізу суперечностей у межах названого наукового поля. Конкретизація основ тематичного аналізу науки стосовно цього аспекту така:

а) тематичне поняття (або його компонента), наприклад, «конфлікт», у політичній економії розглядається зазвичай як завершальна стадія відтворення суперечності, що зумовлює розвиток певних процесів у соціумі, а в політології, здебільшого — як доведене до крайнощів політичне протистояння, що набуває форми зіткнення політичних сил; тобто змістовна наповненість поняття — різна;

б) методологічна тема — вираз законів у концепті відповідної науки — в політичній економії, наприклад, представлена найзагальнішими законами, що управляють економічним життям соціуму, соціально-економічними системами, економічними відносинами, а в політології — законами, що управляють також життям, системами, відносинами, але тільки політичними; тобто методологічна націленість наукового аналізу — різна;

в) тематичне твердження або тематична гіпотеза (наприклад, сучасна гіпотеза про світовий уряд) в політичній економії має під собою підґрунтя економічних інтересів, а в політології — здебільшого політичних; тобто база доведення наукових припущень — різна.

Причина особливої уваги до цього питання пояснюється тим, що за використання назви «нова політична економія» (або інших подібних інтерпретацій) нерідко йдеться переважно про політику, а не про економіку. Між тим, нечіткість визначення меж наукового поля провокує виникнення різносприйняття змісту науки. Ми повністю погоджуємось з думкою О. Пороховського, і щодо сутнісного визначення цієї новоствореної науки, і щодо її теоретичної першооснови. Стосовно назви науковець зазначає, що «нова політична економія» мала б називатись скоріше «економічною політологією», оскільки вона представляє теорію, що використовує економічні методи для вивчення сфери політики, а стосовно першоджерела — що ним є економікс. Неокласична теорія (економікс) застосована новою політичною економією з погляду на те, що політичний процес залучає великі грошові ресурси. Зважаючи на це, принцип раціонального використання обмежених ресурсів було перенесено на політичні відносини, і такий економікс отримав назву «політичний» [10, с. 23, 25].

Потрібно зазначити, що неокласика, на якій заснований економікс, набув статусу головної течії в економіці (*mainstream*), по-

тісшивши на певний час класичну політичну економію та політекономію марксизму. За допомогою економіксу добре описуються ефективність всіх господарських процесів. Рациональність поведінки економічних суб'єктів, їх націленість на максимальний результат, оптимізація вибору — ось ті основні принципи, що зробили економікс незамінним для аналізу капіталістичних відносин. Проте коли виникла потреба не тільки констатувати певні результати, але й пояснити їх причини, знов постала необхідність в політичній економії.

Економічна теорія, заснована на неокласиці, виявила свою неспроможність в умовах глобальної кризи, яка окрім фінансів та економіки охопила фактично всі сфери життя соціуму. Недостатніми є можливості економіксу і для пояснення процесів, які входять за межі капіталізму. Між тим, посткапіталістичне (постіндустріальне, постринкове) майбутнє проявляється в межах світового суспільства (зокрема в економічно розвинутих країнах) все відчутніше. Отже, економічна теорія (у розумінні «економічний мейнстрім») предметно не орієнтована на пояснення процесів, які об'єктивно відбуваються в історичному часі.

Не можна не відзначити, що економікс також надзвичайно спрощено «бачить» людину. Констатуючи ренесанс політичної економіки, науковці зазначають, що нині на часі створення політекономії розвитку людини як творчої особистості, політекономії постформаційного суспільства [4, с. 16].

Виокремлюючи аспект дослідження суперечностей, потрібно підкреслити критичну недостатність можливостей економіксу пояснювати протиріччя, оскільки принцип рівноваги та пошук оптимуму знаходяться в числі визначальних для економічного мейнстріму. При спрощеному сприйнятті ролі людини в економіці, її інструментарій неможливо застосувати а ні до пояснення суперечностей у сфері суб'єкт — об'єктних відносин, ані в сфері суб'єкт — суб'єктних. Розвиток у межах неокласичного аналізу трактується, зазвичай, як поступально зростаючий тренд, позбавлений суперечностей. У дійсності економіка та суспільство, які глобалізуються, є відкритими складними системами, що діють за правилами нерівноважної динаміки; системами, що здатні до самоорганізації через постійну зміну станів від порядку до хаосу та навпаки.

Порівняльний аналіз сучасної політичної економії з класичною політекономією, неокласичною економічною теорією (економіксом) і новою політекономією був здійснений нами з метою розгляду суперечностей, що виникають в економіці та соціумі.

Він підтвердив обґрунтовану необхідність розвитку теорії міжнародної політичної економії (складової сучасної політичної економії) як окремої галузі наукових знань.

Висновки. Дослідження суперечностей у контексті теорії міжнародної політичної економії дозволило зробити такі висновки:

1. Використання концепції тематичного аналізу науки підтверджує обґрунтованість формування окремого наукового поля знань — сучасної політичної економії (складовою якої є міжнародна політична економія) та дозволяє аргументувати необхідність застосування її теоретико-методологічних підходів до аналізу соціально-економічних суперечностей глобалізованого суспільства.

2. Перехід до постіндустріальної економіки / суспільства опосередковується «новою» глобалізацією, яка суттєво відрізняється від глобалізації періоду розвитку капіталізму. При цьому масштабна системна трансформація відбувається через подолання суперечностей. Емпірика доводить об'єктивність виокремлення міжнародної політичної економії як сфери фундаментальних знань, про відносини соціальних суб'єктів в економіці та соціумі, що глобалізуються.

Література

1. *Тарасевич В. М.* Політична економія: ім'я власне, широкий смисл і предметний простір / В. М. Тарасевич // Економічна теорія. — 2012. — № 1. — С. 23–34.

2. *Гальчинський А.* Методологія аналізу економічної глобалізації: логіка оновлення / А. Гальчинський // Економіка України. — 2009. — № 1. — С. 4–18.

3. *Зайцев Ю. К.* Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень) : навч. посіб. / Ю. К. Зайцев, В. С. Савчук. — К. : КНЕУ, 2011. — 337 с.

4. *Гальчинський А.* За межами капіталізму / А. Гальчинський // Економіка України. — 2011. — № 9. — С. 4–16.

5. *Уэбстер Ф.* Теории информационного общества / Ф. Уэбстер. — М. : Аспект Пресс, 2004. — 400 с.

6. *Иноземцев В.* Современная глобализация и ее восприятие в мире [Электронный ресурс] : Центр гуманитарных технологий. Гуманитарные технологии и развитие человека (Экспертно-аналитический портал) / В. Иноземцев // Human Technologies for Human Development. — Режим доступа : <http://gtmarket.ru/laboratory/expertize/5937>

7. *Wallerstein I.* Utopistics, Or Historical Choices of the Twenty-First Century / I. Wallerstein. — N. Y. : New Press, 1998. — 93 p.

8. Бек У. Власть и ее оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно-политическая экономия / У. Бек; пер. с нем. А. Б. Григорьева, В. Д. Седельника; послесловие В. Г. Федотовой, Н. Н. Федотовой. — М. : Прогресс-Традиция; Издательский дом «Территория будущего» (Серия «Университетская библиотека Александра Погорельского»), 2007. — 464 с.

9. Холтон Дж. Тематический анализ науки / Дж. Холтон; пер. с англ. А. Л. Великович, В. С. Кирсанов, А. Е. Левин. — М. : Прогресс, 1981. — 384 с.

10. Пороховський О. А. Політична економія на початку ХХІ століття / О. А. Пороховський // Економічна теорія. — 2012. — № 2. — С. 17-28.

11. Далевська Н. М. Концептуальна мережа категорійно-поняттєвих утворень міжнародної політичної економії / Н. М. Далевська // Економічна теорія. — 2012. — № 3-4. — С. 3-6.

Статтю подано до редакції 10.11.13

УДК 330.101

О. М. Коваленко, к.е.н., доцент
здобувач кафедри політичної економії
обліково-економічних факультетів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

АНОТАЦІЯ. У статті розкрито роль і місце інтелектуальної діяльності в умовах нової якості ринку та капіталу, характерних для постіндустріальної економіки. Доводиться, що постіндустріальна економіка, пов'язана з використанням нових технологій та висококваліфікованої праці, породжує нові відносини, що трансформують найману форму праці, а це в свою чергу зачіпає фундаментальні засади соціально-економічного устрою суспільства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інтелектуальна праця, інтелектуальна діяльність, постіндустріальна економіка.

АННОТАЦИЯ. В статье раскрывается роль и место интеллектуальной деятельности в условиях нового качества рынка и капитала, характерных для постиндустриальной экономики. Доказывается, что постиндустриальная экономика, связанная с использованием новых технологий и высококвалифицированного труда, порождает новые отношения, которые трансформируют наемную форму труда, а это в